

COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES
COMMISSIE VOOR DE SOCIALE AANGELEGENHEDEN

SÉANCE DU MERCREDI 22 JANVIER 1997
VERGADERING VAN WOENSDAG 22 JANUARI 1997

SOMMAIRE :

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de Mme Nelis-Van Liedekerke au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'obligation d'appliquer les stages O.N.E.M. et les contrats de première expérience professionnelle».

Oratrices : **Mme Nelis-Van Liedekerke, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 640.

INHOUDSOPGAVE :

VRAAG OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de verplichting om RVA-stages en eerste-werkervaringscontracten toe te passen».

Sprekers : **mevrouw Nelis-Van Liedekerke, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 640.

PRÉSIDENCE DE **MME MAXIMUS**, PRÉSIDENTE
VOORZITTERSCHAP VAN **MEVROUW MAXIMUS**, VOORZITTER

La séance est ouverte à 10 h 05.

De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW NELIS-VAN LIEDEKERKE AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «DE VERPLICHTING OM RVA-STAGES EN EERSTE-WERKERVERINGS-CONTRACTEN TOE TE PASSEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'OBLIGATION D'APPLIQUER LES STAGES O.N.E.M. ET LES CONTRATS DE PREMIÈRE EXPÉRIENCE PROFESSIONNELLE»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Nelis aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de verplichting om RVA-stages en eerste werkervaringscontracten toe te passen».

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de voorzitter, mijn vraag om uitleg is wellicht gedeeltelijk achterhaald door de twee ontwerpen van koninklijk besluit die de Ministerraad vorige week heeft goedgekeurd. Ik acht het voor het verloop van de commissiewerkzaamheden niettemin wenselijk de problematiek uiteen te zetten. Bovendien verwacht ik antwoord op bepaalde vragen.

De bestaande maatregel van eerste-werkervaringscontracten — EWE-contracten — en RVA-stagiairs valt uiteen in een verplichting om 1,5 % stagiairs en 1,5 % EWE-contracten aan te werven. Jongeren met een EWE-contract kunnen full-time of part-time in dienst worden genomen gedurende maximaal zes maanden.

Deze maatregel is op zich waardevol, aangezien hij jongeren de kans geeft om werkervaring op te doen en een broodnodige band legt tussen vorming en praktijk. De verplichting tot aanwerving van RVA-stagiairs en EWE-jongeren stelt een aantal sectoren evenwel voor problemen inzake de toepasbaarheid van de maatregel. Dit is onder meer in de sector van de rusthuizen het geval.

Het belangrijke probleem doet zich voor bij de kwalificatievereisten. Uit de praktijk blijkt dat het huidige kwalificatieniveau van de meeste jongeren die in aanmerking komen voor een EWE-contract — jonger zijn dan 30 jaar, ten minste negen maanden werkloos zijn en nog geen zes maanden beroepsarbeid hebben verricht — niet beantwoordt aan de profielen die een rusthuis nodig heeft.

Ook de VDAB is van oordeel dat het quasi onmogelijk is voldoende jongeren te vinden die beantwoorden aan de vereisten van een EWE-contract enerzijds en aan de behoeften van de rusthuizen anderzijds.

Ofschoon het belang — en bijgevolg ook de personeelsbehoeften — van de *social profit*-sector blijven toenemen ten gevolge van de sociale en demografische transitie — meer bepaald ten gevolge van de vergrijzing, het tweeverdienerschap en de gezinsbeperking — is elke bijkomende werkkraft meer dan welkom.

Indien deze mensen echter niet het vereiste kwalificatieniveau hebben, is de toegevoegde waarde die zij aanbrengen te gering in verhouding tot de tijd die het reguliere personeel aan de opleiding van de stagiairs of EWE-contracten moet besteden. Dit gaat trouwens onvermijdelijk ten koste van de tijd die het personeel ter beschikking kan staan van de bewoners van de rusthuizen. Een dergelijk contraproductief gevolg moet worden vermeden.

Bovendien moeten wij er ons rekenschap van geven dat men in rusthuizen niet met producten, maar het mensen te maken heeft. Deze mensen hechten omwille van hun ouderdom en algemene mentaliteit zeer veel belang aan standvastigheid en continuïteit. Ten gevolge van de korte termijn van de EWE-contracten, is er een permanente in- en uitstroom van nieuw personeel, waarmee deze mensen geen vertrouwensrelatie kunnen ontwikkelen. De mogelijke verlenging van de contracten met zes maanden, die de regering in de *state of the union* van 1 oktober jongstleden heeft aangekondigd, komt enigszins tegemoet aan dit bezwaar, ten minste in zoverre van deze mogelijkheid effectief gebruik wordt gemaakt. Dit werd ook naar voren gebracht bij de bespreking van de ontwerpen van koninklijk besluit in de Ministerraad vorige vrijdag.

Blijkens de bijlage bij de *state of the union* is de regering tevens van plan een tweede verbetering in te voeren die voorziet in een afwijking voor ondernemingen die kunnen aantonen dat er op de arbeidsmarkt geen kandidaten beschikbaar zijn om aan de verplichting 1,5 % EWE-contracten tewerkstellen, te voldoen. De ondernemingen mogen in dat geval ook gewone stagiairs aanwerven.

Er blijft dan nog de vraag wat een onderneming of instelling moet doen indien zij ook onvoldoende stagiairs vindt ter vervanging van de EWE-contracten.

Ik had graag van de minister vernomen hoeveel jongeren — in totaal en ook meer specifiek in de rusthuizen — in 1996 een EWE-contract hebben gesloten. Hoeveel rusthuizen hebben in 1996 EWE-contracten gesloten? Hoeveel rusthuizen hebben aan deze

verplichting geen gevolg gegeven? Werd er opgetreden tegen ondernemingen of instellingen die hun verplichting niet naleefden? Kan een afwijking van de verplichting om EWE-contracten te sluiten enkel op verzoek van de rusthuizen worden toegestaan, of overweegt de minister ook andere criteria? Kunnen ook andere instellingen of ondernemingen een afwijking bekomen?

Door de twee ontwerpen van koninklijk besluit die de Minister-raad vorige vrijdag heeft besproken, is weliswaar reeds een groot deel van mijn vragen beantwoord, maar de minister kan wellicht nog enige toelichting geven.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mevrouw de voorzitter, de wet van 22 december 1995 stelt in uitvoering van het meerjarenplan inderdaad EWE-contracten in. Van 1 januari 1996 af zijn alle bedrijven en instellingen verplicht om stagiairs en werknemers met een EWE-contract aan te werven ten belope van telkens 1,5% van hun personeelsbestand. Deze verplichting geldt ook voor de *social profit*-sector en bijgevolg ook voor de rusthuizen. Deze wetwijziging had tot doel om de kansen op de arbeidsmarkt te verhogen voor jonge schoolverlaters die hun wachttijd hebben doorlopen en nog geen werkervaring hebben kunnen opdoen.

Het niet-naleven van de EWE-verplichting wordt bestraft. De sanctie is dezelfde als deze die wordt opgelegd bij het niet-naleven van de verplichting tot het aanwerven van stagiairs. De sanctie kan een strafsanctie omvatten of een administratieve geldboete, zoals bepaald in de algemene wetgeving terzake. In tal van wetgevingen wordt het nakomen van de stage- en EWE-verplichting opgenomen als voorafgaande voorwaarde om bepaalde bijdragenverminderingen te krijgen of om van het voordeelbanenplan, tewerkstellingsakkoorden of bedrijfsplannen, te kunnen genieten.

Een paar maanden geleden heb ik de sociale inspectie de opdracht gegeven om het nakomen van de stage- en EWE-verplichting systematisch te controleren met de bedoeling deze vorm van tewerkstelling aanzienlijk op te drijven. Dit was de eerste keer dat dergelijke controles werden uitgevoerd. De vele klachten over bedrijven die hun verplichtingen terzake niet nakomen, hebben mij doen beslissen tot deze inspectieopdracht. Deze controles beoogden in de eerste plaats niet het opleggen van sancties, maar wel het aanmanen van deze bedrijven om de situatie te regulariseren.

Om de tewerkstelling van stagiairs en personen met een EWE-contract op de voet te kunnen volgen zal ik de diensten van de RVA en van het ministerie belasten om in samenspraak met de VDAB, de ORBEM en de FOREM een feilloze informatiedoorstroming te verzekeren. Aangezien hiervoor de samenwerking tussen de regionale en de federale administraties nodig is, wordt dit geen gemakkelijke opdracht.

De wetgeving met betrekking tot de EWE-contracten voorziet in een procedure die aan de ondernemingen een meldingsplicht oplegt aangaande het aantal EWE-contracten dat in hun bedrijf wordt gesloten. Dit moet aan de VDAB, de ORBEM of de FOREM worden meegedeeld. De regionale administraties van deze instellingen zijn in toepassing van dezelfde wetgeving verplicht deze gegevens aan mijn diensten over te zenden. Aangezien het om een nieuwe verplichting gaat, verloopt deze informatiestroom nog niet optimaal. Ik beschik dus nog niet over betrouwbare gegevens; nauwelijks 50% van de bedrijven komen hun meldingsplicht terzake na en de regionale administraties zijn niet spontaan geneigd de federale administratie in te lichten.

De *social profit*-sector, en bijgevolg ook de rusthuizen, kunnen een vrijstelling bekomen van de stage- en EWE-verplichting, indien zij op grond van een dossier kunnen worden erkend als onderneming in moeilijkheden of in herstructurering of als zij kunnen aantonen dat zij over onvoldoende middelen beschikken om de aanwerving van stagiairs of personen met een EWE-contract te financieren. Voor het toekennen van deze vrijstelling wordt het advies ingewonnen van het subregionaal tewerkstellingscomité.

Instellingen die zich in overeenkomst met de minister van Tewerkstelling en Arbeid ertoe verbinden om door het aanwerven van jonge werknemers het netto aantal arbeidsplaatsen op te drijven, kunnen tevens worden vrijgesteld van de stage- en EWE-verplichting. Het aantal jonge werknemers moet dan ten minste gelijk zijn aan het aantal stagiairs en werknemers met een EWE-contract die de instelling zonder vrijstelling verplicht zou zijn aan te werven. Dergelijke overeenkomsten werden in het verleden reeds veelvuldig gesloten.

Omdat ik geconfronteerd werd met heel wat vragen over het nakomen van de EWE-verplichting, heb ik bij de voorbereidende discussies over de begroting 1997 aan de Ministerraad twee wijzigingen voorgesteld. Deze wijzigingen dienen de toepasbaarheid van het stelsel van EWE-contracten te verbeteren. Ze werden opgenomen in koninklijke besluiten, die voor advies aan de Raad van State werden overgezonden. De Ministerraad zal het advies en de ontwerpen van koninklijk besluit deze week bespreken. De teksten zullen tot slot voor ondertekening aan het Staatshoofd worden voorgelegd, zodat eerlang tot publicatie in het *Belgisch Staatsblad* kan worden overgegaan.

Ingevolge die twee koninklijke besluiten kunnen, ten eerste, de EWE-contracten eenmaal worden verlengd. Oorspronkelijk kon een EWE-contract slechts voor de duur van zes maanden worden gesloten, nu kan het worden verlengd tot een jaar. Ten tweede kan men met een attest van de directeur van de VDAB, de FOREM of de ORBEM dat er geen kandidaten op de arbeidsmarkt beschikbaar zijn om EWE-plaatsen in te nemen, vrijstelling krijgen van de EWE-verplichting. De betrokken bedrijven of instellingen moeten dan wel 3 % stagiaires aannemen in de plaats van 1,5 %. De meeste bedrijven klagen dat zij geen EWE-mensen vinden, maar niet dat zij geen stagiaires vinden. Deze laatste aanpassing werd vooral gedaan ten behoeve van de verzorgingssector, die het moeilijk heeft om geschikte kandidaten te vinden. De wijzigingen worden van kracht met ingang van 1 november 1996, dus met terugwerkende kracht, omdat wij weten dat een aantal bedrijven in moeilijkheden hebben gezeten. Dat is dus de huidige toestand.

Hierbij wil ik nog even de volgende opmerking maken. Natuurlijk zijn ziekenhuizen, rusthuizen en dergelijke ook bij mij komen klagen. Niet al hun klachten, maar wel een deel ervan, komen voort uit het feit dat stagiaires een onderdeel vormen van hun personeelspolitiek. Stagiaires moeten geen laaggeschoolden zijn. Zij kiezen dan ook voor dokters en verpleegsters, die zij na een jaar als gewoon personeelslid aanwerven. De bedoeling van de EWE-contracten is precies ook laaggeschoolden een kans te geven. Ik twijfel er niet aan dat ziekenhuizen en rusthuizen met betrekking tot hun patiënten zeer sociaal zijn ingesteld, maar zij hebben natuurlijk ook hun eigen personeelsbeleid. De eigenlijke klacht is dat wij hen min of meer verplichten laaggeschoolden aan te werven. Zij moeten deze mensen supplementair aannemen, maar eigenlijk willen zij dat niet. Zij verkiezen stagiaires. Dat is de eigenlijke grond van de zaak.

Ik ben hen gedeeltelijk tegemoetgekomen door het mogelijk te maken de EWE-contracten tot een jaar te verlengen. Bovendien mogen zij iemand nemen met een hogere kwalificatie, indien zij echt niemand anders vinden. Wij zullen nu kijken wat het resultaat daarvan zal zijn.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de voorzitter, ik heb van de minister inderdaad een groot aantal antwoorden op mijn vragen gekregen.

Eerst wil ik nog even ingaan op het algemene personeelsbeleid in rusthuizen. Ik ben het ermee eens dat men zoveel mogelijk mensen en dan vooral laaggeschoolden moet tewerkstellen, maar de problematiek in de rusthuizen is toch zeer specifiek, omdat het om oudere mensen gaat. Dat de rusthuizen de nadruk leggen op hun personeelsbeleid is dan ook te begrijpen en te verantwoorden. De minister is hen gedeeltelijk tegemoetgekomen door het sluiten van 1,5 % EWE-contracten niet langer absoluut verplicht te maken, maar in de plaats daarvan moeten zij wel 3 % stagiaires in dienst nemen. Ik vraag mij toch af in hoeverre de rusthuizen dit kunnen verwerken. Wij moeten toch een duidelijk onderscheid maken tussen rusthuizen en ondernemingen.

De minister heeft gewezen op de mogelijkheid tot het opleggen van sancties. Wat betekent dit concreet? Hoe kan men effectief straffen als men nog niet eens over de nodige cijfers beschikt?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Ik wens toch op te merken dat het om een zeer gevoelige materie gaat. Het gaat immers om zieken en bejaarden. De grond van de zaak is dat men tracht voor eenzelfde persoon een dubbele subsidie te krijgen, wat veel gemakkelijker gaat via de stages dan via de EWE-contracten.

Er werden tot hiertoe geen controles gedaan en bijgevolg werd er ook nooit gesanctioneerd. Nu wordt er wel gecontroleerd. De controleurs gaan ter plaatse na of er al dan niet stagiairs aanwezig zijn. Zij berekenen aan de hand van het aantal werknemers hoeveel stagiairs er zouden moeten zijn. Als er geen zijn, wordt de onderneming gevraagd zich in orde te stellen en na drie maanden wordt zij opnieuw gecontroleerd. De sancties zijn een administratieve geldboete, waarvan ik het bedrag niet uit het hoofd ken, of een strafsanctie, gaande van een geldboete tot gevangenisstraf.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de voorzitter, ik heb nog een vraag over de informatiestroom. Volgens de minister verloopt die niet optimaal en moet er worden gewerkt samen met de regionale diensten. Hoe is de stand van zaken op het ogenblik?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Samen met de regionale diensten werd een systeem uitgewerkt. Niettegenstaande de wet van midden de jaren 80 dateert, werden de ondernemingen nu voor het eerst aangeschreven. Er werd hen gevraagd te berekenen hoeveel stagiairs en hoeveel personen met een EWE-contract zij moeten tewerkstellen. Op basis van hun gegevens zouden wij dan statistieken kunnen opstellen. De statistieken waarover wij beschikken, waren mijns inziens niet volkomen betrouwbaar. Ongeveer 50 % van de ondernemingen hebben ons schrijven beantwoord. In samenwerking met de regionale diensten zal een tweede poging worden ondernomen om de bedrijven die niet hebben geantwoord ertoe aan te zetten dit alsnog te doen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, de agenda van de openbare vergadering van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden is afgewerkt.

L'ordre du jour de la réunion publique de la commission des Affaires sociales est ainsi épuisé.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 10.30 uur.)

(La séance est levée à 10 h 30.)